

Obywatelstwo unijne

Tomasz A. Winiarczyk

obywatelstwo unijne

- więź prawna łącząca osobę fizyczną z Unią Europejską oraz dająca tej osobie określone prawa i nakładającą na nią określone obowiązki

art. 9 Traktatu o UE

- ❑ obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo Państwa Członkowskiego. Obywatelstwo ma charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa krajowego i nie zastępuje go

charakter obywatelstwa unijnego

- ❑ **personalny** – łączy UE i osobę fizyczną, która posiada obywatelstwo państwa członkowskiego
- ❑ **wzajemny** – obywatele mają prawa, z których mogą korzystać i określone obowiązki na nich nałożone, z których muszą się wywiązywać; prawo unijne tak naprawdę nie nakłada na razie żadnych obowiązków na osoby fizyczne
- ❑ **dodatkowy** – jest uzupełnieniem obywatelstwa krajowego, rozszerzając je o dalsze elementy.
- ❑ **zależny** – obywatelstwo unijne posiada się, nabywa i traci wraz z obywatelstwem kraju członkowskiego
- ❑ **pozorny** – skoro uzależnienie obywatelstwa unijnego od krajowego jest całkowite, ma ono charakter więzi pozornej

prawo do głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

- każdy obywatel UE ma czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do PE, niezależnie czy przebywa na terytorium własnego kraju czy innego państwa członkowskiego UE.

komunalne prawo wyborcze

- dotyczy czynnego i biernego prawa wyborczego
- odnosi się tylko do wyborów lokalnych stopnia podstawowego
- aby wziąć udział w wyborach poza swoim krajem, wcześniej trzeba złożyć wniosek
- można ograniczyć to prawo, gdy:
 - w danym państwie liczba obywateli UE uprawnionych do głosowania, zamieszkałych w tym państwie, ale niebędących jego obywatelami, przekracza 20% ogólnej liczby obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania (dot. prawa czynnego)
 - jest to uzasadnione szczególnym charakterem kierowniczych stanowisk w administracji lokalnej z uwagi na branie udziału w sprawowaniu władzy urzędowej oraz gwarantowanie interesu publicznego (dot. prawa biernego)

obywatelska pośrednia inicjatywa ustawodawcza

□ art. 11 TUE: *obywatele Unii w liczbie nie mniejszej niż milion, mający obywatelstwo znacznej liczby Państw Członkowskich, mogą podjąć inicjatywę zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których zdaniem obywateli, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego Unii*

prawo do dobrej administracji – art. 41 Karty Praw Podstawowych

1. Każdy ma prawo do bezstronnego i rzetelnego załatwienia jego sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i agencje Unii.
2. Prawo to obejmuje:
 - prawo każdej osoby do osobistego przedstawienia sprawy, zanim zostanie podjęty indywidualny środek mogący negatywnie wpłynąć na jej sytuację;
 - prawo każdej osoby dostępu do akt jej sprawy, z zastrzeżeniem poszanowania uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej;
 - obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji.
3. Każda osoba ma prawo domagania się od Wspólnoty naprawienia, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzonej przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.
4. Każda osoba może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków traktatowych i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

prawo dostępu do dokumentów

- art. 15 TFUE: *każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową w Państwie Członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy (też art. 42 Karty Praw Podstawowych)*
- istnieją w tym zakresie ograniczenia

prawo do skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich

- art. 43 Karty Praw Podstawowych
- Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo zwracać się do Rzecznika Praw Obywatelskich Unii w przypadkach niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji lub organów wspólnotowych, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji wykonujących swoje funkcje sądowe.*

prawo do petycji

- art. 44 Karty Praw Podstawowych
- Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mające miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim mają prawo petycji do Parlamentu Europejskiego.*

swoboda przemieszczania się i pobytu

- art. 21 ust 1 TFUE: *każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich, z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków ustanowionych w Traktacie i w środkach przyjętych w celu ich wykonywania*
- dodatkowo:
 - swoboda poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług we wszystkich państwach członkowskich
 - prawo do podejmowania nauki w dowolnym państwie członkowskim

prawo do opieki dyplomatycznej i konsularnej

- gdy obywatel UE znajduje się na terytorium państwa trzeciego, w którym jego państwo nie posiada placówki dyplomatycznej, może skorzystać z opieki dyplomatycznej dowolnego innego państwa UE, które ją w tym kraju posiada na takich samych warunkach, jak obywatele tego państwa

paszport europejski

- paszport potwierdzający obywatelstwo jednego z państw Unii Europejskiej
 - okładka w kolorze burgundzkiego wina
 - napis „Unia Europejska” oraz nazwa państwa, którego obywatelem jest posiadacz paszportu
- wprowadzony na posiedzeniu Rady Europejskiej w Rzymie 1 grudnia 1985 roku
- może być używany podczas podróży po całym świecie

bibliografia

- ❑ [wikipedia.pl](https://pl.wikipedia.org/)
- ❑ www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/pl/FTU_2.1.1.pdf